

ПОКИДЧЕНКО Л.А.

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ - ОДИН ІЗ ГОЛОВНИХ НАПРЯМКІВ РОБОТИ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Видавнича діяльність завжди була одним з пріоритетним напрямом роботи архіву. Були підготовлені та видані збірники документів: *“Трудящиеся Сумщины в борьбе за власть Советов. 1917-1920”* (1957), *“Из истории комсомольских организаций Сумщины”*, *“Сумская область в период Великой Отечественной войны”* (1963), *“Социалистическое строительство на Сумщине 1921 - июнь 1941 гг.”* (1983), перше видання путівника *“Сумський обласний державний архів та його філіали в містах Конотопі та Ромнах”* (1965). Співробітники архіву брали активну участь у підготовці видання книги *“Історія міст і сіл Української РСР. Сумська область”* (1967). Вдруге збірник документів *“Сумская область в годы Великой Отечественной войны”* було видано в 1988 р., і 12 років архів нічого не видавав через відсутність фінансування.

У 2000 р. за сприяння Сумської облдержадміністрації побачив світ науковий довідник *“Сумщина від давнини до сьогодення”*, який було підготовлено ще в 1996 р. Він охоплює період від перших поселень на території Сумщини до прийняття Конституції незалежної України. Довідник складається з 2-х частин. Перша частина містить 19 нарисів з історії області і районних центрів та 399 довідок з історії сілрад. Друга частина - це безпосередньо історія адміністративно-територіального поділу. Головне її призначення - узагальнення відомостей з історії адміністративно-територіального поділу Сумської області, територія якої в різні часи входила до складу Київської Русі, Великого князівства Литовського, Речі Посполитої, Козацької держави Богдана Хмельницького, Російської імперії, Росії періоду Тимчасового уряду, Української Народної Республіки, Української держави (1918 р.), УСРР (УРСР). В таблицях подано посилання на 134 законодавчі акти, які стосуються адміністративно-територіального поділу. У 2002 р. довідник було удостоєно премії імені Василя Веретеннікова.

Дуже цікаве і багатопланове наступне видання - *“Матеріали ювілейної науково-практичної конференції, присвяченої 75-річчю Державного архіву Сумської області”*. Сюди увійшли матеріали з історії архівного будівництва та матеріали з історії держави, установ, підприємств в документальних та друкованих джерелах держархіву області. Авторами тез стали співробітники архівних установ області, краєзнавці, наукові співробітники, викладачі, священники.

Історії національних меншин присвячено путівник *“История украинского еврейства в документальных и печатных источниках Госархива Сумской области”*, виданий в 2001 р. Територія Сумщини завжди належала до місць традиційного проживання євреїв, тут проходив північно-східний кордон смуги осілості. Найбільшими місцями єврейських поселень були Глухівський, Конотопський, Кролевецький, Лебединський, Роменський, Сумський райони. Путівник складається з п'яти розділів: 1. Фонди періоду до 1917 р.; 2. Фонди періоду після 1917 р.; 3. Фонди періоду окупації

Сумщини нацистськими загарбниками; 4. Фонди колишнього архіву Сумського обкому Компартії України; 5. Друковані видання. Всього описано 431 фонд за 1790-1992 рр. Путівник надіслано в бібліотеки, вищі навчальні заклади, єврейські товариства, в США, Ізраїль, Росію, Канаду, Францію. У 2003 р. путівник удостоєно премії імені Василя Веретеннікова.

Дуже актуальною є публікація “*З історії голодомору 1932-1933 років на Сумщині*”, видана в 2002 р. До неї увійшли: нарис “*Мені й тепер чується глухий стогін вмираючих безвинних добрих людей...*”; тематичний перелік документів “*Голодомор 1932-1933 рр. на Сумщині*”, який налічує 402 позиції по всіх районах області; список фондів і друкованих видань держархіву області, що містять інформацію про голодомор.

Про склад і зміст фондів, історію архіву, напрямки діяльності розповідає буклет “*Державний архів Сумської області. 75 років*”, виданий у 2000 р.

Протягом 5 років співробітники архіву працювали над головним довідковим виданням - путівником по фондах “*Державний архів Сумської області*”. Його було видано у 2002 р. за сприяння Фонду Катедр Українознавства (США).

Він містить відомості про склад і зміст фондів за 1710-2001 рр. Складається з шести розділів: 1. Фонди установ, організацій та підприємств до 1917 р.; 2. Фонди періоду Тимчасового уряду, УНР, Української Держави, УСРР; 3. Фонди установ, організацій і підприємств радянської доби та незалежної України; 4. Фонди установ періоду нацистської окупації Сумської області. 1941-1943 рр.; 5. Кінофотофоновідео документи; 6. Науково-довідкова бібліотека. Після основної частини вміщується історична довідка про адміністративно-територіальний поділ області, список неанотованих фондів, список скорочень, географічний, іменний, предметно-тематичний покажчики.

Архів займається видавництвом і т.зв. малих форм друкованої продукції. До них належать огляди “*Розсекречені друковані видання періоду Другої світової війни і присвячені Великій Вітчизняній війні*” (2001) та “*Розсекречені документи періоду нацистської окупації Сумської області. 1941-1943 рр.*” (2003).

З 2000 р. архів видає інформаційний бюлетень “*Архівіст*”, в якому друкуються статті, присвячені актуальним проблемам архівних установ області, матеріали з краєзнавства.

Року України в Російській Федерації присвячено видання, підготовлене на основі фондів архівів Сумської та Курської областей, “*Евфалия Хатаєва о времени и о себе...*” (2002). Це замальовка історії інтелігенції початку ХХ ст. Видання знайомить нас з життям Є.І.Хатаєвої в роки революції, громадянської війни та еміграції. Доля подарувала їй зустрічі із всесвітньо відомими діячами культури: Давидом Бурлюком, Митрофаном Пятницьким, Михайлом Гнесіним, Мариною Цветаєвою, Юрієм Завадським і невідомими, але цікавими для нас людьми. Видання багато ілюстроване, включає особисті матеріали Хатаєвої та її близьких: щоденники, сногади, листи, фотографії та портрети з посвятами, прозаїчні твори, доповнене вступною статтею, коментарями, оглядом родинного фонду Є.І.Хатаєвої та її чоловіка, письменника С.І.Гусєва-Оренбургського.

Року Росії в Україні присвячено збірник документів *“Глушковская суконная фабрика: три века”*, виданий в 2003 р. спільно з держархівом Курської області.

Підсумком проведення спільних заходів до Року України в Росії та Року Росії в Україні стали *“Матеріали наукової ради архівних установ Курської та Сумської областей 4 жовтня 2002 року у м.Курську. Матеріали спільного засідання Круглого столу архівних установ Сумської та Курської областей 17 вересня 2003 року у м. Суми”* (2003). До видання включені тези про історію роду Суханових, населені пункти Курської губернії, які відійшли до Сумщини, російського поета І.Клошнікова, родовід Ваніних.

Спільно з Регіональним пошуково-видавничим агентством *“Книга Пам'яті України”* у 2004 р. підготовлено довідник *“Список воїнів-земляків, загиблих у воєнних конфліктах за рубежем. 1930-1990 роки”*. До нього включено списки загиблих воїнів в Іспанії (1936-1939), Китаї (1923-1941, 1946-1950), районі озера Хасан (1938), на річці Халхін-Гол (1939), в Західній Україні та Західній Білорусії (1939), Кореї (1950-1953), Угорщині (1956), Чехословаччині (1968), на африканському континенті (1962-1979).

У 2004 р. підготовлено до друку збірник документів *“Голодомор 1932-1933 років на Сумщині”*, до якого включено документи тих часів, а також спогади громадян, які пережили голодомор; всього 209 документів. Через відсутність коштів збірник не видано, але його електронна версія була представлена на веб-сайті фонду *“Україна - 3000”*.

Таким чином, Державний архів Сумської області має певні здобутки у справі видання збірників документів, путівників, довідників, буклетів з краєзнавчої проблематики, триває робота над новими виданнями. Сподіваємося на співпрацю у цій справі з науковцями, викладачами вузів, краєзнавцями.